

Fundat la anul 1830.

LUPTA PENTRU LUMINA

LUMINA PRIN LUPTA

LITERATORUL

APARE IN 4 EDITII LA 15 ALE FIE-CAREI LUNI

CONTROL DE STYL

No. 6

LIBERTATE DE IDEI

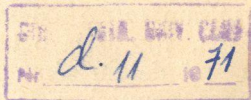
DIRECTOR: ALEXANDRU MACEDONSKI | PRIM-REDACTOR: CINCINAT PAVELESCU

IN NEGURA

BCU Cluj Central University Library Cluj

II

Povestea Sinistră

De cât-va timp se mutaseră lângă mine doi oameni a căror înfățișare era bizară. Unul, era lung și pleșuv, cu nasul întors ca ciocul papagalului, înbrăcat cu o redengotă ce fusese odinioară neagră și pe cap cu o pălărie 'naltă, jigărită ca pelea unui câine riios. Cel-alt, era scurt, gros, cu părul roșu și cu barba de aceeași coloră; nasul, îl avea mic și turtit; înbrăcăminte la, costum complet, cenușiu la început, era acum roșcată ca și barba și părul lui. Pălăria ce purta, cu margine scurte, înfățișa ultima și ridicolă modă cu care revoluțiunea francesă a înzestrat secolul al XIX.

«Dar ce fixa mai mult băgarea de seamă era ciudatul lor mers. Cel lung, de câte ori făcea un pas, părea un cocor ale cărui picioră se întindeau și se destindeau ca două resorturi. Cel scurt, părea din potrivă o minge.

«Apucăturile lor, erau și mai ciudate. O singură dată pe di eșau din casă. Și atunci, amândoi, cu precauțiunii nespuse, închideau ușa. În oraș nu întârziău de cât o jumătate oră. Iar când se întorceau, inspectău cu amănuntul, brósca. În urmă, asigurați, ridicău capul cu un dîmbet. Introduceau chiăia, deschideau, intrau și pene a doua di nu mai dau semn de viață.

Dar în ziua următoare, la aceeași oră, punctuali și cu aceleși precauțiuni, re-eșeau. În oraș, re-stau obicinuita jumătate oră. Iar când se întorceau, re-inspectau cu aceleși amănunte ușa. Dimbetul re-apărea atunci pe fața lor. Chiăia o re-introduceau, re-intrau și pene în ziua următoare nu re-apăreau.

«La început, regularitatea lor chromometrică nu 'mi atrase atențiunea. Cu încetul și aproape fără voie, o curiositate se deșteptă în mine. Ce făceau ore acești doi oameni în tot timpul cât nu 'i mai vedea nimeni și ce făceau ei atunci când se perdeau în mijlocul șgomotului și mulțimei?

«Într'o noapte când, precum și în cele-l'alte mi se întâmplase de la un rând de vreme, mă culcasem obsedat de această idee: «ce făceau ore bizari oameni? mă sculaiu, și încet-încet, cu picióarele góle, oprindu-mi resuflarea, mă apropiáu de ușa misterioasă. Inima 'mi bătea, mă uitaiu pe gaura chiăiei. Ense nu veduii nimic. Audeam cu tóte-aceste un șgomot ne-explicabil. Era ca ascuțirea innăbușită a unui oțel. Puseii mâna pe clanță, intraii. Făcuii câte-va pasuri prin odaie. Dar de-odată,—mâini nevedute, imi comprimară buzele, imi opriră graiul. În același moment, mă simții ridicat de la pământ.

Când mă desmeticiii, mă aflam întins de-a lungul și în imposibilitate de a face vre-o mișcare, pe o masă de marmoră neșrá.

Repede priviiu inprejur:

«Eram într'o odaie innecată de umbre fantastice. O singură lampă, inprăștia o lumină indoióasă. De o cam dată, de alt-ceva nu 'mi deteii séma. Mai târđiú, ochi mi se învêtară cu sensațiunea penumbrei. Și veduii:

«Grozavi fiori mă petrecură, — vedusem niște capete de morți.

«Cu tóte-aceste, treptat se deslușiră dintre ele și doué alte capete:

«Eraú ale vecinilor mei, bizari oameni care punctuali de câte ori eșeau și reîntrau urmaii a se asigura că misterul le rămâne intact.

«Un rinjet le demonisa chypul. În mâini țineau un scalpel; șorturi ca ale măcelarilor sau chirurgilor operatori le acoperea bustul și picióarele.

«Și améndouí vorbeau. Cel înalt dicea:

— Ha! Eată că ne-am ajuns scopul. În sfârșit vom putea face experiențe pe un om viu.

— «Da dișe cel-l'alt și rise lung. Apoi, adăogă:

— «O se arêtem lunei uimite că și ideia ca și creierul nu este de cât materie».

Aci se opri povestea ténérului care, cu pèrul vulvoiat se plimba de diminéta pene séra prin curtea janicului ospiciu.

MIRCEA Pilat.

VIS APUS

Amicului meu Theodor Ciuflea.

Băteți din aripi flutarasi
 Cântați și ridatei copilasi, —
 Aveam și cu a voastră fire;
 Le cor lila sclipeați rosari.
 Aeriane înflorări
 Trandafirați a mea gândire.

În calea mea dimbeați albi crini
 Și nici-crosă n'avea spini, —
 Era natura, poezie,
 Dar astă-di, crini și rose sunt
 Podoba recelui mormânt
 În care zace-a mea junie.

Privighietorile în chor
 Vibrați poeme de amor,
 Și mi-era viața primă-vară;
 Dar astă-di peri mei albesc
 Și cucușaele rinjesc
 O melopoe funerară.

În ori-ce murmur de iscer
 Osta un cântec răpitor, —
 — Eram o cordă fermecată; —
 El curge încă argintii.

4

Dar mi-este sufletul pustiu,
Si sunt o harpa sfaramata.

Abi-cra prieten ori-ce om,
Vedeam o lume 'ntr'un atom,
In ori-ce suflet, unde clare,
Dar cand ajuns'am la liman,
In ori-ce om ved'un dusman
Si peste tot, prostituare.

O timp al anilor d'antciu
Cu albe rose capiteiu,
Magie blanda, vis apus,
Vai, cerul vietei mele sfant,
E astu-di crypta de mormont
Sub care gandul dorme dus.

Copilul cel surditetor.
Si serele schinteielor
Ce-mi luminase pragul vietii,
Cerniti se afla amendoi,... —
Eu stov pe galbenele fci
In amurgirea tineretii.

1892, Sinaia.

CINCINAT Pavelescu.

MASCA

Casa, în fundul curții, se desfășura maiestuosă în tîmba întunerecului. Jar de și, doamnă și troienită sub zăpadă, pustie era. Porțile curții, închise, zăvoarea cu străjnicie, boierăscă credință a înprejmuirei. Dar Andrei Licescu, moștenitor de curând al unei averi, — tînez și frumos în mișlocul elipsei de aur a oglindei, — se pregătea să sfîrșescă anul vechi în întrebutelcele de șampanie ale unei petreceri de prietenii. Mustățile sale, mici și blonde, cutezaș ascuțite pe transparența chypului său de mascul prăpăt, către asalturi mortale de voluptăți. Legătura, albă înprejuzul luciosului guler, domclea nălcuirea ochintetore a peptarului cămășei, cu nuanța ei inocentă de muselină perfidă.

Orele, la pendula de abanos, sunau un-șpre-dece cu o antică solemnitate. Licescu, se grăbi să înbrace redengota, adună de pe masă o risipă de aur, își umplu cu ea posunarele.

Dar ciudat, un șgemot turbură îngrijitoră liniște a casei.

Lăzraș, loviri innăbușite, — cu toate acestea, — slăruitor. Une-ori, acel șgemot, înprumuta brutale tonalități: era ca o șpargere de apă.

Licescu, din nevreda modernă, nu fusese atins de cât de a petrecerilor ușore, — nevredă din șpumă de șampanie și petale de trandafiri: Spiritist, prin urmare, nu era. Îndată își dete șema de înprejuzări: nu puteau să fie de cât făcători de reu. Servitori de cu șera, îi concediasă; ferestrele mormântate sub matasea stercitilor, înfățișau casa mîrtă de lumină. Înprejmuirea, șeșne putea să fie credută pustie.

Dar, ne-hotărât la început, șgemotul, căștiga temei, — străbătea în odaie cu inocentele afirmări ale unei șfărâmări de șcân-

duzi, — voce a lemnului violat în echilibrul afinității lui moleculare. Nu mai încăpea indocială : erau hoști.

Și în adevăr, ușa ce da în grădină, căduse despicată sub țepenia moșică.

Și deja, prin depărtatele coridore, pașuri de bestii necunoscute se lungeau.

Una dupe alta, ușile, isbite de perete, se trânteau.

Din sala de mâncare, surpări de argintării, zăngăneau ca toca de fer în mijlocul unui incendiu.

Câte-va secunde încă, și ténérul, descoperit în odaia sa, avea să plătească scump coexistența socială dintre oameni.

Enoc Licescu, dinaintea oglinzii, părea mărmurit într'o nepăsare bizară. Ușcră, paliditatea singură, vestea mișcări sufletești repezi. Puțin trecut, și ușa odăiei vecine, scizată și ea, detună într'o cădere nimicitoare. Atunci, dar tot ne-turburat, — blondul ténér pași către un scaun. Un domino, — matase sângezie, — și o mască, — Satkan oribil, — aruncate zăceau acolo. La balul din ajun, Licescu, cu ele așvêlîse în vecinicescul Iad al vîrstei ruse, ângerii ancoșiți de seraphice symphonii.

Și pe când, în odaia de-alături, scrinuri și dulapuri, vîrseau pe coridore avutele taine ale coșrinșelor, el, blondul ténér, îmbracă mantia, — vestmînt de grîză.

Apoi, cu masca pe obraz, apărea, — demon intrupat, — în pragul ușii dezvărcite.

Strigăte trei, și zăpăitete pașuri de bestii, prelungiră șogmolului de-a lungul coridorelor și se innăbușiră stînose de zăpada albăstrie ce rătuia curtea.

Este că printre oameni, suprema putere, este masca.

ALEXANDRU Macedonski.

ERVIN

POEMA

Mătușei mele, EVA FARCAȘEANU

II

Acova prin unghiuri, în umbră se 'nnecă ;
 Ear luna pornește vii rađe, să trecă
 Prin grele perdele de palid brocart.....
 Topite în aur, ușor se inpart,
 Se perd prin pologul de fine rețele
 Ce-acoper gelóse, o dină, sub ele. —
 Elfrida, statuă de marmură rosă,
 Cu ochi în cearcău, luptând sub nevrosă.
 Sub simțul ce-o vreme cá-î stins a cređut :
 Pe Ervin sub pleoape pictat 'l-a vėđut....
 Portret ce aprinde cu tonuri brutale
 Iubiri corosive și patimi fatale. —
 Zadarnic închide nervós'a ei pleópe,
 Sub ele portretul fatal sė'l ingrópe :
 Din puncturi se 'nbină pe negrul cel mat,
 Ovalul cu pėrul ca griul, buclat...
 Sprāncene arcate și gene stufose,
 Sub care rid tainic priviri lacrimóse ;
 Un nas cu 'ngrijire ușor arcuit.....
 O gură prin care Amor a đimbit.....
 Cu forme athlete ar'haugel, tresare. —
 Ea, simte pe buze, pe git și pe sín
 Ca fierul ce arde, adăuca stygmare
 Ce-o lasă-n sėrutul pe simțuri stăpān. —
 Și 'ntinde cu poftă și doruri nebune
 Rotundele brațe, — lascive vipere ;—
 D'a ei vėduvie cređend sė-și resbune,
 Ingānă :

— «Voii sānge,... sė mor sub plăcere !...
 Li clānțāne dinți, rėsufletu'í creșce,
 În ochi'í un fulger físiind.. s'a și stins.....
 Li tremurā trupul... recade invins....
 Cu ochi în spațiu perduți... se sfārșeșce.
 Și când se deștėptā și 'n jurul ei catā,
 Se vede de visu-í, amar înșelată..
 Și plānge și siuul în mānile-í strānge,
 Și pėrul pe față și 'l strānge și plānge. —
 Zadarnic iubirea trecutā și-o chiamā ;
 Iubirea cea nouā d'acum va sė geamā
 În sinul ei vergin,— de aní ce-au sburat,—
 De când castelanu superb a plecat. —
 Din ochi-í veniuul în nervi și în sānge
 S'a strāns la vederea poetuluí. — Plānge
 Acum nebunia orgiei trecute ;
 Cāntāriile harpei atāt de plăcute. —

Zadarnic închide vederea de jar,
 Și somnul molatec îl chiamă 'n zadar; —
 Căci vargă de flacări nesomnu-î-o lasă
 Pe frunte, și craniul cumplit îl apasă. —
 Se 'nnaltă... pâlita ca luna ce cată
 Pe fața ei, brună, de dor innorată. —
 Cu ochi în spațiu fixați ca 'n extaz,
 Lunatecă pare în mersul ușure;
 Din buze spasmodic îi scapă murmure,
 Ce fac ca roșeta să-î urce 'n obraz. —
 Alunecă 'n noapte, nespusa minune:
 Un trup d'alabastru rotund, svelt și june
 Prin pânza subțire transpare sfics;
 Pe umeri se lasă un păr undulos;
 Răsar două sinuri ce par răsvrătite,
 Câtând să s'arate vederei uimite;
 Căci ele răsare în virf pîrguesc, —
 Și roșii petale zăpada mijesc. —
 Dar ochi se 'nchidem, că sôrele stinge,
 Și sôrele-ascunde cămașa de in,
 Că trupul Elfridei se pare virgin. —

Condusă de-o mână fatală, străbate
 Prin vechi coridore, de nopțe 'ncărcate,
 Cu brațele 'ntinse, cu peptul sbătând. —
 În jur lilioci, cu frică sburând,
 Ei flutură pèrul cu negre aripe;
 Ei, ceasuri d'acuma par iuțile clipe....
 Dar etă din neguri pe palida-î față,
 A nopței regină lumina-și răsfață
 Prin gothice gémuri bătând dintr'un nor. —
 Pe cale, Elfrida pășește ușor,
 Și umbra pe ziduri innaltă.... descreșee....
 Coboră pe dale albind.... se lățeșee. —
 Ce-î pasă de ceasul când umbrele-apar,
 Din vechile cadrurî eșind toate, — afar;
 Câtând să-și aprindă trecutul în minte,
 Mișcând albe buze.... dar fără cuvinte. —
 Ea trece.... mici flacări din cadrurî sticlesc:
 La nora lui, prințul se 'nceruntă se pare....
 Prin stampe fiorul de viață tresare;
 Și d'aur pervaze s'aud cum frosnesc. —
 E vântul ce intră prin săli cu putere.
 Voind să ia parte la sfinte mystere. —

(Va urma).

MIRCEA Dimitriade.

olonelul G. Boteanu ne comunică pentru **Literatorul** următoarea versiune francesă a frumoasei sale satyre *Pământul*. Ea a fost publicată în o revistă însemnată francesă ce a însoțit-o cu măgulitoarea întâmpinare de mai jos.

Suntem fericiți că înscriem pe colonelul Boteanu printre colaboratori noștri, și ar fi de dorit ca scriitori români de valoare să caute de asemeni a face cunoscută literatura noastră în Franța și alte țări:

Cette curieuse légende allégorique est la traduction, faite par l'auteur lui-même à l'intention de nos lecteurs, d'une poésie en langue roumaine de M-le colonel Boteanu; on ne saurait manquer d'en apprécier l'originalité et la portée philosophique.

LA TERRE

Sur son trône de gloire doucement balancée dans le ciel, l'Éternel est assis. Sa main caresse sa longue barbe et, d'un air satisfait, il contemple tous les astres qui lui font cortège en tournoyant dans l'espace. Saturne, Vénus, Uranus, apparaissent dans toute leur splendeur; Neptune, Cérès et Pallas se prélassent au soleil et, parmi toutes ces sphères, c'est à peine si l'on aperçoit dans le lointain un petit point obscur. L'éternel le voit, cependant, et tout étonné, il demande à ses quatre chanceliers si, par hasard, un trou se serait ouvert dans le ciel, ou si c'est une tâche qui se présente ainsi à ses yeux sous la forme d'une étoile.

— Je ne me rappelle pas, dit-il, d'avoir jamais créé rien d'aussi petit mais puisque ce corps existe il faut bien que je me rende compte de sa nature et que je sache si c'est un monde qui échappe à ma mémoire. Il dit, et aussitôt saint Pierre accourt tout essoufflé, armé d'une longue-vue. Toutes les mains se tendent à la fois vers l'instrument, on s'empresse, on se succède, mais personne ne distingue qu'un point céleste. L'un prétend que c'est de la fumée, un autre opine pour des cendres; le troisième se gratte l'oreille en se déclarant pour une éponge, une betterave ou un chou...

Le Père éternel les laisse dire et reste plongé dans la méditation.

«Le point que vous apercevez, dit le Fils en intervenant, c'est la Terre. Là, jadis, en voulant répandre la lumière de la vraie foi, j'essayai l'insulte et je souffris le martyre. Là, des créatures infirmes, des êtres faibles, mais pétris d'orgueil sous le masque de l'hypocrisie, se croient les dépositaires de ta grâce et, dénaturant tes ordres, mettent sur leur front des couronnes et boivent en ton nom, dans des coupes d'or, le sang de leurs frères.

«Si insignifiants qu'ils sont, ils ne peuvent même pas se l'imaginer, ils sont grands dans leur égarement car ils arri-

vent dans le monde comme des lonps affamés et ils trempent avec délices dans tout ce que le péché peut avoir de charme pour eux. Jadis, ils se sont créé des idoles et des prophètes, et leur Dieu d'or, dans sa soif païenne, leur mettant le couteau en main et la haine dans l'âme, leur a promis le ciel s'ils s'entregorgeaient....

«Je leur ai fait connaître ta volonté, je leur ai prêché la vérité, l'amour de la justice et de l'égalité; mais, en face d'une nature égoïste et sourde, j'ai trouvé bien plus sourd l'homme qui ne peut pas entendre.

Accablés par leur pusillanimité et acharnés dans une lutte désespérée, ils ne basent leur existence que sur l'aveugle bonheur d'un instant ou d'un jour, car ils ont tout renié: âme, ciel et Toi même!

«C'est ainsi qu'en perdant le droit chemin ils se sont noyés pour toujours dans la plus profonde des nuits et se sont effacés complètement de ta mémoire ...

Colonel GEORGES Boteano.

DURERE MUTA

— Dupe Maurice Rollinat —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Nu lacrima exterioră !
Să fii martyr misterios :
Ascunde-te de curios
Cu aspirații inferioare.*

*In tăinele interioare
Inchide-ți visul dureros;..
Nu lacrima exterioră !
Să fii martyr misterios.*

*Innăbușește cât te dore
Chiar spleenul, *) gând întunecos,
Acela este meritos
Ce suferă pînă când mure...*

Nu lacrima exterioră !

Paris, 1892.

CATON Theodorian.

1) Spleenul se citește splinul.

PHALERUL

Intre Pireü și Athena, hemi-cercual, un golf, desfășură țermuri de argint: este Phalerul, reședința de vară a aristocrației capitalei. O romanică șosea străbate printre vile și duce la Pireü. In depărtare, spre stânga, fabrica de hârtie, case și stâncile sălbatice ale vechiului Phaler. Acolo, Demosthene, își întemeia puterea vocii cercând să 'nnăbușescă mugetul valurilor.

Vara, când sórele in apus, difusionéză o magie de aur peste câmpie, munți dinprejurul Athenei sunt fulgerați de un galben cald; dar trespitat, dêuși, se azurezá, colorile suave ale Atticei catifeléză cóstele, și, — cu tren sau tramvay, — indolenți avuți sosesc ași lua rēcoritórele băi.

Luna, odată cu electricitatea ce inflacără felinarele, rotundă și roșie, rēsare de-asupra Hymetului.

Athenianele, languide, es atunci la preumblare. Ochi lor negri par diamante.

Dar pe lângē mesele restaurantelor de pe țermi, flisvul valurilor onduleză pe nesipul lucios. Lumea, pe platforma balustradată ce inaintéză in mare, se plimbă, atunci când vre-un bal improvisat n'o aventă in vârtejul lui musical.

Câte-o barcă, — pânze întinse ca aripe de pasere gigantică, — alunecă din când in când, și desprinsă de țerm, duce cu ea o fericire ce n'ar încăpē-o lumea.

Dar, dintr'un theatru modern, — theatru subventionat de societatea căilor ferate, — vântul serei, propagă une ori, meschinele arii ale câte unei opere franceze. Clasicitatea priveliștei, expiră ast-fel. Adio Phaler! Inpreună cu marele poet Parasco imi voi exprima indignarea:

Opereta, lângē mormēntul lui Karaiskaki, — pe câmpia unde zac osemintele marilor eroi cari au consfințit cu sange libertatea Greciei in noaptea de 24 Aprilie 1827!

CHRISTIAN Dimopol.

FANTASIE BLONDA

PE MAL DE RIU SCALDAT IN SÓRE
VISEZ O HORA DE NAIÁDE,
FERMECATÓRE, PĪMBITÓRE,
AU FRUNDE VERĐI IN CINGETÓRE
ȘI BUZE ROȘII DIN BALADE... —
VISEZ O HORA DE NAIÁDE.

NESIPUL PARE LAC DE AUR
PE MAL DE RIU SCALDAT IN SOARE...
AU GENE LUNGI PE OCHI DE MAUR
DAR SĪNUL LOR E BLOND THESAUR,
O TROIENIRE DE NINSOARE
PE MAL DE RIU SCALDAT IN SOARE.

ȘI VENTUL BATE'N UNDA CLARA.
 NESIPUL PARE LAC DE AUR,
 E PRIMA-VARA, PRIMA-VARA !
 NATURA FACE SE TRESARA
 SUB VOLUPTATEA EI DE TAUR
 NESIPUL ROȘU, LAC DE AUR.

1892

CINCINAT Pavelescu.

DE PE CULMEA VIETEI

Ilustrului meu prieten d. V. A. URECHIA.

Dacă este să spun drept, viața de București nu 'mi place, teatrul nu mă atrage, la Capșa nu mă duc.

Căci, cum ați voi să mă rabd în celebra cofetărie alături cu fiul de cârciumar care 'și dă ifos și alături cu fiul de boier care nu mai poate să și 'l dea ?

Cât despre theatru e altă vorbă: Nu este în firea mea să mă amestec printre tineri do «bou-ton»; vânător de zestre nu sunt; decoltările cucinelor, sprâncenele lor cele câte-odată prea negre, dinții lor cei câte-odată prea albi, nu mă farmecă de cât în marginile cuviinței.

Din viața de București, ce mi-ar plăcea cel mult, ar fi să mă adun încă, așa precum făceam odinioară, cu câți-va tineri, prieteni buni, — inteligențe cutezătoare, și, cu ei împreună, să pun la cale pământul și cerul. Euse toate sunt menite să treacă. Dintre cei de odinioară, uni, bat astăzi apa în piuă, își ingusteză periferia intelectuală, vorbesc de sus, se cred sau sunt ajunși, în sfârșit, nu mă bagă în seamă; alți s'au risipit: dispăruși sau morți, ei știu ce mai sunt căci lumea nu știe de ei nimic. Pe de-asupra, am îmbătrânit iar cunoștințe noi n'am făcut. La ce aspir astăzi, este la odihnă. Și fără să fiu misanthrop, m'a coprins un desgust nemărginit, nu de lume, dar cel puțin de această miserabilă viață a capitalei ce mă cercuiesce de două-deci și două ani.

Oh! la o barieră ori-care ar fi ea, pe deal sau pe vale, nimic de cât o colibă, două-trei odăi sub coperișul cu strașină lată, câți-va salcâmi înprejur, câți-va pomi în care să cânte paserile, un gard viu de măra-cini verzi, de lemn câinesc înflorit, o stăvilă cât de vremelnică între mine și prăpastia ce mi-a înghițit tinerețea și iluziile! Să nu-mi mai fure orașul lărgimea și adâncimea albastră a cerului! Să nu-mi mai fure omul puțința de a mă cufunda în siml întremător al naturii! Să pot să cânt, să rid sau să plâng în deplină voie! Earnă, să nu zăresc printre gemurile înghițate, în loc de acest cer către care mă simt răpit, coșurile caselor, finchiaua sau țigla coperișurilor. Primăvara, să 'mi uringă pe frunte flori albe de salcâm, flori pembe de migdal!

Măș mulțumi cu patru pogone, cu două, cu unul; măș mulțumi și cu o jumătate, numai să pot să 'mi recuceresc libertatea, să sparg cer-cul care mă înconjură.

Din nenorocire, sunt orașan: mi se tăgăduiesc dreptul de a cere și obține pământ. Cu și cum, asupra acestui pământ, din care am eșit toți, în care ne ducem toți, nu trebuie să avem, fie-care, aceluși drepturi, aceluși datorii.

Căci, orî-ce mi s'ar spune, mie și altora, nu pôte să nu ne fie milă cînd vedem că podurile Bucureștilor mișuiesc de ómenî care vor să muncească dar carî sunt osândiți să bată petrele, să umple cafenelele, să móră de fόμε pe la colțurile de uliți.

Dupe pãrerea mea, asemenea lucruri nu s'ar vedea, dacã pãmîntul ar fi al tutulor și al nimînuî. In tot casul, dreptul la muncã, ar fi atunci al tutulor.

— Dar, imî va spune domnul óre-cine, ce-ai face dumneata, domnule dacã ai fi ministru ?

— Fã-mě, domnule, ministru, și ai vedea ce aș face.

— Cum o să te fac ministru, domnule ? ar fi întempinarea.

— Fãcîndu-mě deputat, domnule, ar fi rěspunsul.

— Cum o să te fac deputat, domnule ?

— Înțelegîndu-ți drepturile de cetățean, domnule !

Gîndindu-mě ênse bine, sunt silit să mărturisesc că venirea orî-cui la minister, nu ne-ar înainta mult pe tărãmul ideilor progresiste.

Singurul mișloc ar fi pôte, să descoper, eú saú altul, vechia, famósa comórã a lui Decebal, al cãrei aur, ale cãrei diamante, își perd strălucirea zadarnic, sub nemeruica albie a Oitului. Ce nu s'ar face, Dómne ce nu s'ar face, cu acéstã bine-cuvîntatã comoarã ? Și pentru a începe, nimic n'ar împedica pe fericitul descoperitor, să cumpere pe prețuri fie întreite, fie chiar împãtrite, pogon cu pogon, tot pãmîntul Românesc. Acest pãmînt odatã cumpărat, s'ar legiui că, proprietar asupra lui nu este nimeni, dar că, fie-care, este în drept să 'l are și să muncească, ne-luãndu-i-se în schimb altã chirie, de cât o dijmã în naturã, alt-fel đis, o decime a

De acéstã comórã, erã să dau eú în 1882, (cu prilejiul însãrcinãrei ce mi se pusese să inspectez monumentele istorice din țarã în calitate de comisar extra-ordinar al ministerului Cultelor și instrucțiunei publice), — dar n'am dat.

Cu tóte aceste, din misiunea de atunci, tot m'am ales cu ceva : cu acest titlu mult mai lung de cât modul cum l'am obținut ; (în ðilele ministeriale ale lui Urechia).

Trebue ênse, să spun, că cu d. ministru eram certat foc, că pe d. ministru nu'l salutam, — acéstã, din pricinã că s'apucase puțin înainte să'mi laude ca membru în comitetul theatral versurile comediei mele „Tadeș“, dar să'mi cërã în schimb, să dau „Femeii“ un alt caracter.

Așa dar, cu tóte că :

„Ministru se aflã Urechie“

„Prin carte om de vremea nouă, prin inimã de vremea vechie“.

Dumnealui mă isbi, cu un *Bene-merenti* cât tóte ðilele (de clasa àntiú, să nu vė fie cu supărare).

In același timp :

«Scumpe poete, s'apucã să'mi scrie, Maiestatea Sa Regele, a bine-voit «s'ți recunoască, ș. c. l. Vino dar, de și ești supărat pe mine, vino să «dejunãm împreunã».

Eú, nici una, nici douė, iaú condeiul și 'i rěspund :

«Excelență, (acest titlu nu e nici odatã de prisos cînd vorbesci cu cei «mari), ași veni să dejunoz cu dumneata, dar din costumul de galã, n'am «de cât fracul ; imî lipsesc prin urmare accesoriile».

Ministru, avu spiritul să nu insiste și dejunã singur. Ense, dupe cãteva ðile, scotoci în buget, și'mi nãscoci însãrcinarea de mai sus.

Că mulți se ridicară în potrivă-mă, nu e nici vorbă. Dar, eu în această inspecțiune, mă duceam vesel, obicinuit cum eram de pe atunci încă, cu legendele ce o parte a diaristiceî căuta să'mi creeze, cu furtunile ei într'un pahar cu apă. Ş'apoi, — nu plecam eu, să descoper fainoşa comoră a lui Decebal, iar descoperind'o, ar mai fi fost om lăudat ca mine, poet mare ca mine?

A! Domnule Urechie! domnule Urechie! nu'ți pot erta că 'ți-ai dat dimisia înainte de a găsi eu această bine-cuvântată comoră! (Căci, cum am fi schimbat noi împreună și împreună cu noi alți, fața lucrurilor)? Dar așa, — eu, am rămas cu o biată medalie pe care nu pot nici măcar s'o amanețez; dumneata, cu și mai puțin, cu un titlu: *cel de fost ministru*.

A. Macedonski.

LEURRE

LE THYM EMBAUME LA COLINE,
LA SOURCE CHANTE L'ESPÉRANCE,
ELLE S'ÉCOULE CRISTALINE...
JE TE REVOIS O MON ENFANCE.

DANS UN CIEL POURPRE LIALOUCETTE
ÉGRENE UN HYMNE D'ALLÉGRESSE,
HARDIE ET SVELTE SILHOUETE
JE TE REVOIS O MA JEUNESSE.

HÉLAS, HÉLAS, MAIS LE VAIN LEURRE
EMBRASSE À PEINE UNE SECONDE,
RÊVE PERFIDE QUI M'EFFLEURE
DE SA TENDRESSE ROSE ET BLONDE.

ALEXANDRE Macédonski.

Titlul de mai jos cred nemerit să'l dau extractului următor. El a apărut în *Revista Nouă* No. 6—7 1892. În No. viitor al *Literatorului*, voiŭ vorbi mai pe larg pentru întâia oară în fainoşa cestiune Eminescu. De o cam dată, pentru ca rândurile d-lui Hasdeu să fie înțelese, mă mulțumesc a spune că de curând a apărut în Berlin un pretins studiu asupra literaturii noastre, în care tendințele noastre latine sânt batjocorite și în care, d-ni Maiorescu, Iacob Negruți, Eminescu și totă ceta, sânt deificați. Studiul în cestiune, a eșit de sub typar sub patronarea ministerului Instrucțiunei publice din Berlin și mulțumită subvenționarei atât a ministerului german cât și a ministerului

Cultelor și Instrucțiunei publ. din România, Este adevărat că în timpul când s'a dat subvențiunea, ministru, la noi, era Titu Maiorescu, afară numai dacă, nu va fi fost creatura sa, Theodor Rosetti.

A. Macedonski.

SFÂRȘITUL UNEI LEGENDE

Așa numita *Nouă Direcție* care caută printr'ênsa a se restaura, cel puțin în traducere, simți ea ênsêși că prea s'a **invechit și s'a deochiat** originalul, mai ales de când l'a mai găurit perderea lui Alexandri. Dar înainte de-a recurge la străinătate, se încercă mai întâi cu chiu cu vai a se restaura în țară prin *prin umbra lui Eminescu*. Dar **umbra** e tot **umbra** ori cât ar fi de **lungită și lărgită**, ori-cât de **disproporționată** când o privește cine-va de departe. *Deificarea* posthumă a nenorocitului poet cădută victimă morală și intelectuală a veninului pesimist cu care l'înbuibase tocmăi *Noua Direcție*, — o mumă lacomă de a *moșteni averea copilului omorât de ea ênsêși*, această **deificare** a ajuns deja **la ridicol și este în prețuia de a plesni ca brósca din fabulă**. Nicî-un **fetiș** nu duréză. **O reacțiune firéscă** nu va întârzia să tăgăduiască bietului Eminescu pêne și **mult-puținul** cât i se cuvine cu dreptate, făcându'l ast-fel, pentru a doua ôre, jertfă inconștientă a aceleiași cărdășii.

B. P. Hasdeu.

NOTITELE LITERATORULUI

La Nouvelle Revue, marea revistă Parisiană la care, am colaborat un moment, presintă un interes urcător. Dómna *Julieta Adam*, ilustra ei directóre, a bine-voit s'êmi comunica prin o grațiosă scrisóre că priimeșce schimbu' cu *Literatorul*. Deosebita onóre ce se face revistei mele este o nouă și puternică dovadă că străini nu sunt cei de pe urmă cari s'êși dea sêma de publicațiunile meritóse din alte țerrî. Se șcie în adevêr că *La Nouvelle Revue* nu face schimbul cu nicî-un alt diar saú revistă din România. Tot de o dată, strălucita romancieră universal cunoscută prin delicateța ei de styl și de simțiri îmi atrage atențiunea prin recenta scrisóre ce'mi adreséză, că numărul de la 15 Decemvrie va co-prinde un roman de **Pierre Lotti**: „*Exilata*“. Cel care a fost ôspele Augustei dîne a Peșelui, nu'și uită prieteni, și este nobil din parte-î. Ori-cine, în „*Exilata*“, va recunósce pe regina pe care ênsu-mî, mult timp, n'am sciut s'o prețuesc: De altă parte, tot în *La Nouvelle Revue* dar cu începere de la 1 Ianuarie 1893, d. **Robert Scheffer**, **fostul secretar al M. S. Reginei României**, va publica un roman de mare senzațiune sub titlul: „*Miserie Regală*“. Acești eminenti scriitorî, aú fost ambi în secretele deilor. Ne așteptăm la pagine curioase, și la timp, cititori *Literatorului*, vor fi cei întâi cari le vor afla.

* * *

† **George Sion**, eminentul fabulist, membru al Academiei române, și vechi colaborator al *Literatorului*, a încetat din viață. Poetul, lasă în urma sa un volum de prosă: *Amintiri*, — ce'l clasifică printre principi con-

deului: Om de caracter și de inimă, prieten bun, în viața publică și privată prob și imparțial, Sion se duce regretat de toți. Eă mai ales, cari am avut fericirea să fiu intimul său, perd un venerabil prieten și un prețios colaborator.

Timpul, se supără pe următorul anunț al *Literatorului*:

«Congo este săpunul prin excelență bun
«Căci spală și albește obrazele pătate
«Și numai mulțumită celebrului săpun
«Sunt ađi conservatori cu fețele curate».

Tot o-dată, *Timpul*, traduce pseudonymul *Marțial* prin *A. Macedonski*. Procedarea e necorectă. Dacă sunt eă sau nu *Marțial*, mă privesc, dar ăiarul conservator se miră de geaba când se întrebă de când m'am făcut liberal? E știut că sub conservatorii n'am ocupat nici-o funcțiune, și *Timpul* știe iar, **că nu există conservatori afară de cei în slujbă**. Dar se consimt a răspunde și la întrebarea: *de când m'am făcut liberal?*

Etă :

De când o parte însemnată a celor din guvern au întocmit colectivitatea conservatore

Colaboratorul *Literatorului*, d. Ioan Livescu a prăsentat Teatrului Național o nouă piesă a sa în versuri. Într'ensa, d. Livescu își va face debutul dramatic.

Ii urez tot succesul la care talentul său îi dă drept.

Schițe și amintiri: În ultimul moment primește un volum ast-fel intitulat. Autorul este locot. Vasile Petrescu din Craiova. Coprinsul, pe cât am putut să mi dau sēma în grabă, dovedește mult talent și simțire. Într'un No. viitor voiți vorbi mai pe larg.

Banchiet ăerănesc. Prin inițiativa comitetului pentru cultura țerănilor, în fruntea cărui se află valorosul deputat Dobrescu-Argeș, în comuna Mușetești-Argeș, în ziua 8 Noemvrie, s'a inaugurat prima tipografie și legătorie de cărți care a funcționat vre-o dată într'o comună rurală. Nu mă indoiesc că această tipografie va ajunge în scurtă vreme un focar al poporului. De acolo, va eși probabil, adevărata lumină menită să ridice nivelul cultural și sentimentele naționale ale obștei. Mi s'a făcut onōrea să fiu invitat la banchietul ăerănesc al inaugurărei și regret că n'am putut să particip de cât cu inima la această memorabilă serbare. Trimit ēnse fraților mei țerăni urările mele căldurose împreună cu ale colaboratorilor *Literatorului*, și lui Dobrescu-Argeș, inițiatorul marei ideii, o strângere de mână prietenescă.

Persōnele cari au biue-voit să primescă Revista sunt rugate cu stăruință să ne adreseze de urgență costul abonamentului; Calea Dorobanților No. 75.

A. Macedonski.